Il-qorti ta' liema pajjiż hija responsabbli?

Olanda

Il-kontenut ipprovdut minn
European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

1 Fejn għandi nippreżenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

Ma hemmx qrati speċjalizzati, bħal qorti kummerċjali jew tribunal industrijali, skont il-liġi proċedurali ċivili Netherlandiża. Il-qorti distrettwali fil-prinċipju għandha l-ġuriżdizzjoni fil-proċeduri kollha ta' qorti ċivili.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġuriżdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Il-qrati tal-prim'istanza jeżaminaw il-materji ċivili kollha, bl-eċċezzjoni tal-kawżi speċifikati mil-liġi. Il-qorti ċivili tittratta kawżi bejn żewġ partijiet (individwi jew entitajiet legali). Il-qorti ċivili ma għandhiex ġuriżdizzjoni f'tilwim li l-qorti amministrattiva tkun ġiet deżinjata bħala li għandha l-ġuriżdizzjoni għalih. Din tirreferi għat-tilwim mal-amministrazzjoni (l-awtoritajiet pubbliċi). Is-sistema ġudizzjarja Netherlandiża tipprevedi tliet tipi ta' qrati fil-qasam tad-dritt privat: il-qrati distrettwali (*rechtbanken*), il-qrati tal-appell (*gerechtshoven*) u l-Qorti Suprema tan-Netherlands (*Hoge Raad Nederlanden*).

Mill-1 ta' April 2013, in-Netherlands inqasmu f'għaxar distretti ġudizzjarji, kull wieħed bil-qorti tiegħu: ħdax-il qorti b'ġuriżdizzjoni f'erba' oqsma. Barra minn hekk, hemm erba' qrati tal-appell u Qorti Suprema waħda tan-Netherlands.

Fi ħdan il-qrati distrettwali, ġew stabbiliti unitajiet organizzattivi, magħrufa bħala "setturi". Dawn huma s-setturi sottodistrettwali, tad-dritt amministrattiv, tad-dritt ċivili u tad-dritt kriminali. Il-qorti għandha diviżjonijiet bi mħallef wieħed u grupp ta' mħallfin. Diviżjoni bi mħallef wieħed tikkonsisti fi mħallef wieħed; diviżjoni bi grupp ta' mħallfin tikkonsisti fi tliet imħallfin. Il-prinċipju bażiku huwa li kawżi fi qrati sottodistrettwali, kawżi sempliċi u kawżi urġenti jinstemgħu minn imħallef wieħed. Ħafna kawżi tal-familja wkoll jiġu ttrattati minn imħallef wieħed. Eżempju ta' diviżjoni bi mħallef wieħed hija l-qorti tal-minorenni għal ċerti materji li jirrigwardaw it-tfal. Kawżi legalment kumplessi jinstemgħu minn diviżjoni bi tliet imħallfin.

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Kawża l-qorti ġeneralment tibda fil-qorti distrettwali. Hemm erba' tipi ta' qrati distrettwali:

- tad-Dritt ċivili (ċittadin kontra ċittadin)
- tad-Dritt amministrattiv (ċittadin kontra awtorità pubblika)
- tad-Dritt kriminali (vjolazzjonijiet u reati kriminali)

- Settur sottodistrettwali

Il-qrati tal-appell

Kull min ma jaqbilx ma’ sentenza tal-qorti jista’ jappella. Il-kawżi kriminali u l-kawżi ċivili jitressqu quddiem waħda mill-erba’ qrati tal-appell. F’kawżi amministrattivi, l-appell, jiddependi mis-suġġett, jista’ jinstema’ minn:

- il-qrati tal-appell (*gerechtshoven*)
- il-qorti tal-aħħar istanza f’materji tas-sigurtà soċjali (*Centrale Raad van Beroep*)
- il-qorti amministrattiva tal-aħħar istanza f’materji relatati mal-kummerċ u l-industrija (*College van Beroep voor het Bedrijfsleven*)
- il-Kunsill tal-Istat (Diviżjoni tal-Ġuriżdizzjoni Amministrattiva) (*Raad van State* (*afdeling bestuursrechtspraak*))

Il-Qorti Suprema

Il-Qorti Suprema tan-Netherlands hija l-korp ġudizzjarju suprem fin-Netherlands fl-oqsma tad-dritt ċivili, tad-dritt kriminali u tad-dritt fiskali. Il-Qorti Suprema tista’ twarrab sentenzi b’mod partikolari tal-qrati tal-appell (dan huwa magħruf bħala kassazzjoni). Il-Qorti Suprema hija responsabbli wkoll biex tippreserva l-unità legali u biex tmexxi l-iżvilupp tal-liġi Netherlandiża.

2.2 Ġuriżdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

Fin-Netherlands, hemm qrati distrettwali (*arrondissementsrechtbanken*) tal-prim’istanza. Jista’ jiġi ppreżentat appell fil-qorti tal-appell kontra d-deċiżjoni tal-qorti tal-prim’istanza. Barra minn hekk, il-“ġuriżdizzjoni relattiva” hija importanti fir-rigward tal-kwistjoni ta’ liema mill-għaxar qrati distrettwali jkollha l-ġuriżdizzjoni: pereżempju, il-Qorti Distrettwali ta’ Amsterdam jew il-Qorti Distrettwali ta’ Leeuwarden - il-ġuriżdizzjoni ġeografika tal-qorti fejn tinstema’ l-kawża tiegħek.

Għall-kawżi internazzjonali, jiġifieri kawżi ta’ natura transfruntiera, ladarba jiġi stabbilit li l-qorti Netherlandiża jkollha l-ġuriżdizzjoni, il-ġuriżdizzjoni lokali tiġi determinata skont il-liġi Netherlandiża, sakemm ir-regola li tistabbilixxi l-ġuriżdizzjoni internazzjonali ma tagħżilx ukoll il-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni lokali, kif stabbilit fl-Artikolu 5(1) jew (3) ta’ Brussell I (ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 44/2001 dwar ġuriżdizzjoni u rikonoxximent u eżekuzzjoni ta’ sentenzi f’materji ċivili u kummerċjali).

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġuriżdizzjoni territorjali

Ir-regola bażika fi proċeduri mibdija b’ċitazzjoni fil-prim’istanza hija li l-qorti tal-post tar-residenza tal-konvenut ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 99 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*)). Jekk ma jkun magħruf l-ebda post tar-residenza fin-Netherlands, il-qorti tal-post fejn fil-fatt ikun qed joqgħod (fin-Netherlands) il-konvenut ikollha l-ġuriżdizzjoni.

Il-qorti fi ħdan distrett ġudizzjarju fejn tkun trid tinstema’ kawża sottodistrettwali tista’ tiġi determinata abbażi tal-Anness tad-Digriet dwar il-Postijiet Sussidjarji ta’ Sessjoni (Qrati) (*Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen*) tal-10 ta' Diċembru 2001 (http://www.overheid.nl/).

Ir-regoli għall-ġuriżdizzjoni lokali tal-qrati distrettwali japplikaw *mutatis mutandis*.

Ir-regola bażika fi proċeduri mibdija b’rikors fil-prim’istanza hija li l-qorti għall-post tar-residenza tar-rikorrent (jew ta’ wieħed mir-rikorrenti jew ta’ xi waħda mill-partijiet interessati msemmija fir-rikors) ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 262 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). Jekk ma jkun magħruf l-ebda post tar-residenza fin-Netherlands, il-qorti għall-post fejn fil-fatt ikun qed joqgħod (fin-Netherlands) ir-rikorrent ikollha l-ġuriżdizzjoni. Jekk ir-rikors ikun kombinat ma’ proċeduri mibdija b’ċitazzjoni, il-qorti li tkun qiegħda teżamina din tal-aħħar ukoll ikollha ġuriżdizzjoni.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

Ir-regoli stabbiliti fil-punti 2.2.2.1, 2.2.2.2 u 2.2.2.3 hawn taħt jirreferu primarjament għall-proċeduri mibdija b’ċitazzjoni.

Fi proċeduri mibdija b'rikors, fejn b'mod ġenerali l-qorti tar-rikorrent ikollha l-ġuriżdizzjoni, japplikaw regoli differenti għar-rikorsi għall-modifika tal-manteniment.

Rikors għall-modifika tal-manteniment tas-sieħeb irid isir mir-rikorrent lill-qorti tal-post tar-residenza tad-debitur ta' manteniment. Debitur ta' manteniment li jkun jixtieq jippreżenta rikors għall-modifika jrid jippreżenta r-rikors lill-qorti distrettwali għall-post tar-residenza tal-kreditur ta' manteniment.

2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?

Fir-rigward tal-proċeduri mibdija b'ċitazzjoni, il-liġi proċedurali Netherlandiża tinkludi għadd ta' dispożizzjonijiet li fihom qorti tiġi deżinjata bħala li għandha ġuriżdizzjoni flimkien mal-qorti kompetenti maħtura skont ir-regola bażika (il-qorti għall-post tar-residenza jew tas-soġġorn attwali tal-konvenut). Din hija ġuriżdizzjoni alternattiva. Ir-rikorrent għandu għażla bejn il-qorti tar-regola bażika u dik tar-regola alternattiva. L-alternattiva hija espressa hawn taħt bl-użu tal-kelma "wkoll".

F'kawżi mibdija b'ċitazzjoni, ir-regoli li ġejjin huma rilevanti:

- Kawżi dwar impjieg/aġenzija

F'kawżi dwar impjieg/aġenzija, il-qorti għall-post fejn ġeneralment jitwettaq ix-xogħol, ikollha ġuriżdizzjoni wkoll (l-Artikolu 100 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

- Kawżi tal-konsumatur

F'kawżi tal-konsumatur, il-qorti għall-post tar-residenza, jew, fin-nuqqas tagħha, il-qorti għall-post fejn il-konsumatur fil-fatt ikun qiegħed joqgħod, ikollha ġuriżdizzjoni wkoll (l-Artikolu 101 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

- Delitt jew kważi delitt

F'materji rigward delitt jew kważi delitt, il-qorti għall-post fejn ikun seħħ l-avveniment ta' ħsara, ikollha ġuriżdizzjoni wkoll (l-Artikolu 102 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

- Proprjetà immobbli

F'materji relatati ma' proprjetà immobbli, il-qorti li fi ħdan il-ġuriżdizzjoni tagħha tkun tinsab il-proprjetà, jew il-biċċa l-kbira tagħha, ikollha ġuriżdizzjoni wkoll (l-Artikolu 103 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). F'materji relatati ma' kiri ta' djar jew bini ta' postijiet kummerċjali, il-qorti sottodistrettwali li fi ħdan il-ġuriżdizzjoni tagħha tkun tinsab il-proprjetà mikrija, jew il-biċċa l-kbira tagħha, ikollha l-ġuriżdizzjoni esklużiva.

- Wirt

F'materji relatati ma' wirt, il-qorti għall-aħħar post ta' residenza tal-mejjet, ikollha ġuriżdizzjoni wkoll (l-Artikolu 104 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

- Entitajiet ġuridiċi

F'materji relatati ma' entitajiet ġuridiċi (pereżempju, materji relatati max-xoljiment ta' entitajiet ġuridiċi, in-nullità jew il-validità tad-deċiżjonijiet ta' entitajiet ġuridiċi, id-drittijiet u l-obbligi tal-membri jew is-sħab), il-qorti għall-post tar-residenza jew il-post tal-istabbiliment tal-entità ġuridika jew il-kumpanija, ikollha ġuriżdizzjoni wkoll.

- Falliment, sospensjoni tal-pagament u skedar mill-ġdid tad-dejn

F'materji relatati mal-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet legali rigward falliment, sospensjoni tal-pagament u skedar mill-ġdid tad-dejn ta' persuni fiżiċi, il-qorti li minnha jifforma parti l-imħallef superviżorju, jew jekk ma jkun ġie maħtur l-ebda mħallef superviżorju, il-qorti li tkun iddikjarat is-sospensjoni tal-pagament, ikollha ġuriżdizzjoni wkoll (l-Artikolu 106 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). L-Att dwar il-Fallimenti (*Faillissementswet*) jinkludi regoli speċjali rigward il-ġuriżdizzjoni wkoll u dawn jieħdu l-preċedenza fuq ir-regoli tal-ġuriżdizzjoni bbażati fuq il-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili.

- Għażla tal-qorti

Fil-kuntratt bejniethom, il-partijiet xi drabi jagħżlu qorti differenti mill-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni skont id-dispożizzjonijiet statutorji (l-Artikolu 108(1) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). Hemm eċċezzjonijiet għal din il-libertà tal-għażla (l-Artikolu 108(2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili), fir-rigward ta' materji tal-konsumatur, materji ta' kiri u kuntratti ta' impjieg. F'dawn il-każijiet, il-qorti teżamina jekk hemmx klawżola valida dwar l-għażla tal-qorti (l-Artikolu 110 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

- Residenza tar-rikorrent

Jekk, skont id-dispożizzjonijiet imsemmija qabel dwar il-ġuriżdizzjoni lokali, ma tkun tista' tiġi deżinjata l-ebda qorti li jkollha ġuriżdizzjoni fin-Netherlands, l-Artikolu 109 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jipprevedi li, f'każijiet eċċezzjonali, il-qorti tal-post tar-residenza tar-rikorrent jista' jkollha l-ġuriżdizzjoni. Din is-sitwazzjoni tista' tinħoloq jekk impjegat ikun jixtieq isejjaħ lill-impjegatur barrani quddiem il-qorti fin-Netherlands, filwaqt li x-xogħol ma jkunx limitat għal post speċifiku iżda jitwettaq madwar il-pajjiż kollu. Jekk ma tkunx tista' tinstab qorti li jkollha ġuriżdizzjoni b'dan il-mod lanqas, il-kawża tiġi ppreżentata quddiem il-Qorti Distrettwali tal-Aja.

Huwa rrimarkat ukoll dan li ġej fir-rigward tad-divorzju:

Il-ġuriżdizzjoni lokali tal-qorti tad-divorzju hija regolata fl-Artikolu 262 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili. Ir-regola bażika hi: il-qorti għall-post tar-residenza tar-rikorrent (jew ta' wieħed mir-rikorrenti jew ta' waħda mill-partijiet interessati msemmija fir-rikors) ikollha l-ġuriżdizzjoni, u jekk din il-persuna ma jkollha l-ebda post ta' residenza magħruf fin-Netherlands, il-qorti għall-post fejn fil-fatt tkun qiegħda toqgħod din il-persuna (fin-Netherlands).

2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?

Il-liġi proċedurali Netherlandiża tinkludi ftit regoli speċjali rigward il-ġuriżdizzjoni lokali li jiddevjaw mir-regola bażika. Trid tiġi applikata r-regola speċjali. Fil-kawżi speċjali deskritti hawn taħt, trid tintgħażel qorti għajr dik tal-post tar-residenza tal-konvenut.

- Minorenni

F'materji relatati ma' minorenni, il-qorti għall-post tar-residenza, jew fin-nuqqas ta' post tar-residenza fin-Netherlands, il-qorti għall-post fejn fil-fatt ikun qed joqgħod il-minorenni, ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 265 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

Din mhijiex alternattiva, iżda regola speċjali li tissostitwixxi r-regola bażika. Mhijiex il-qorti għall-post tar-residenza jew għall-post tas-soġġorn tar-rikorrent li jkollha l-ġuriżdizzjoni (ir-regola bażika għall-proċeduri mibdija b'rikors), iżda l-qorti għall-post tar-residenza, jew fin-nuqqas ta' post tar-residenza fin-Netherlands, il-qorti għall-post fejn fil-fatt ikun qiegħed joqgħod il-minorenni. Jekk din ir-regola ma twassalx għal qorti speċifika, il-Qorti Distrettwali tal-Aja jkollha l-ġuriżdizzjoni.

- Stat ċivili

F'materji relatati mas-supplimentazzjoni, ir-reġistrazzjoni, il-kanċellazzjoni jew modifika ta' reġistri tal-istat ċivili jew ta' ċertifikati li jridu jiġu rreġistrati jew li diġà jkunu rreġistrati fihom, il-qorti li taħt il-ġuriżdizzjoni tagħha jkun ġie rreġistrat jew ikun irid jiġi rreġistrat iċ-ċertifikat, ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 263 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). F'materji relatati ma' ċertifikati li jridu jiġu rreġistrati jew li diġà jkunu rreġistrati fir-reġistri tal-istat ċivili tal-muniċipalità tal-Aja, skont l-Ewwel Ktieb tal-Kodiċi Ċivili (*Burgerlijk Wetboek*), il-Qorti Distrettwali tal-Aja jkollha l-ġuriżdizzjoni.

- Kiri ta' proprjetà immobbli mibnija

F'materji relatati mal-kiri ta' proprjetà immobbli mibnija jew ta' parti minnha, il-qorti li fi ħdan il-ġuriżdizzjoni tagħha tkun tinsab il-proprjetà mikrija, ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 264 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

- Kurazija ta' persuna adulta, amministrazzjoni fiduċjarja ta' proprjetà, konsulenza

F'materji relatati ma' kurazija ta' persuna adulta, amministrazzjoni fiduċjarja ta' proprjetà *f'isem persuni adulti* u konsulenza, il-qorti għall-post tar-residenza, jew fin-nuqqas ta' post tar-residenza fin-Netherlands, il-qorti għall-post fejn fil-fatt tkun qiegħda toqgħod il-persuna li l-kurazija jew il-proprjetà jew il-konsulenza tagħha tkun ikkonċernata, ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 266 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

- Persuni assenti jew neqsin; konferma tal-mewt (l-Artikolu 267 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

F’materji relatati ma’ wirt, il-qorti għall-aħħar post ta’ residenza tal-mejjet ikollha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 268(1) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

F’materji relatati ma’ persuni assenti jew neqsin, il-qorti għall-post tar-residenza mħolli mill-persuni assenti jew nieqsa, ikollha l-ġuriżdizzjoni. Fir-rigward ta’ konferma tal-mewt, il-Qorti Distrettwali tal-Aja għandha l-ġuriżdizzjoni (l-Artikolu 269 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili). L-Artikolu 269 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili għalhekk iservi bħala xibka ta’ sikurezza.

2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġuriżdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?

Skont l-Artikolu 108 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, il-partijiet jistgħu jagħmlu l-għażla tal-qorti bil-miktub. L-għażla tal-qorti hija possibbli biss fir-rigward ta’ relazzjonijiet legali li jistgħu jiġu determinati liberament mill-partijiet. Għalhekk f’kawżi li jinvolvu l-ordni pubbliku, l-għażla tal-qorti mhijiex possibbli. Eżempji ta’ dawn jinkludu ċerti materji tal-liġi tal-familja u kawżi ta’ falliment u ta’ sospensjoni tal-pagament. F’kawżi ta’ qrati sottodistrettwali, l-għażla tal-qorti hija limitata. Pereżempju, mhix possibbli għażla tal-qorti għal talbiet sa EUR 25 000 (irrispettivament min-natura tat-talba).

Fil-prinċipju, il-qorti li jkollha ġuriżdizzjoni abbażi ta’ għażla tal-qorti jkollha ġuriżdizzjoni esklużiva. Il-partijiet jistgħu jaqblu espressament li jipprekludu l-ġuriżdizzjoni esklużiva.

F’materji ta’ divorzju (divorzju, separazzjoni legali, xoljiment ta’ sħubija rreġistrata, xoljiment taż-żwieġ wara separazzjoni legali), tapplika r-regola speċjali prevista fl-Artikolu 270(2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili. Skont dan l-artikolu, il-qorti mingħajr ġuriżdizzjoni lokali tirrinvija l-kawża b’mod ġenerali lill-qorti li jkollha l-ġuriżdizzjoni lokali. Skont l-Artikolu 270(2) tal-Proċedura tal-Kodiċi Ċivili, dan iseħħ f’kawżi ta’ divorzju biss jekk il-konvenut (il-konjuġi li jitressqu l-proċeduri kontrih) jikkontesta l-ġuriżdizzjoni tal-qorti. Hija possibbli l-għażla taċita tal-qorti jekk il-partijiet interessati msejħa jidhru kollha u ħadd minnhom ma jinvoka n-nuqqas ta’ ġuriżdizzjoni, jew jekk il-konjuġi l-ieħor ma jidhirx.

3 Meta l-ġuriżdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Ma hemmx qrati speċjalizzati skont il-liġi proċedurali Netherlandiża.

L-aħħar aġġornament: 10/05/2024

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta’ din il-paġna tinżamm mill-punt ta’ kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea. Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-oriġinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidhirx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.